

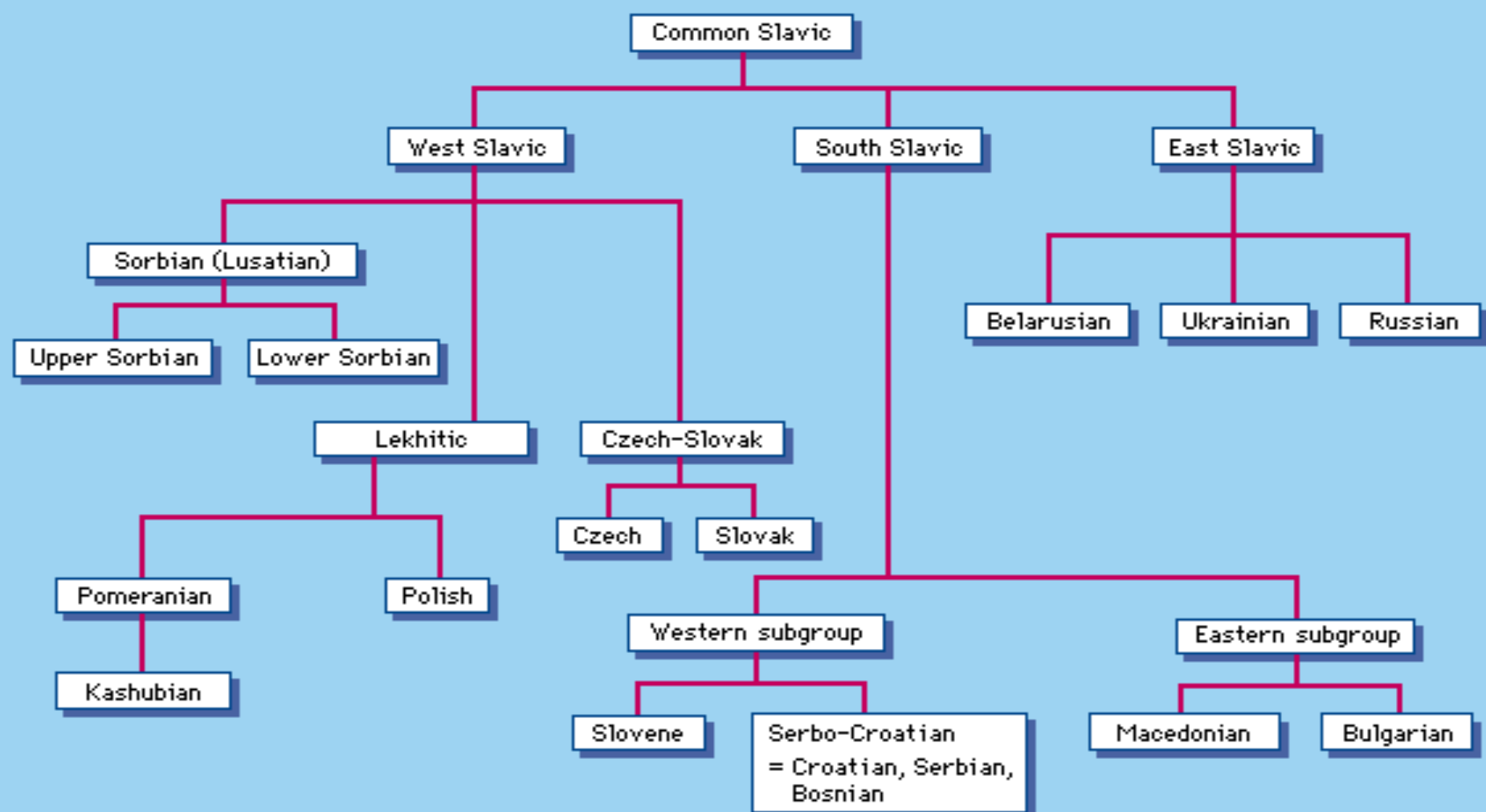
Hornjoserbsce

Sorbian languages

Dolnoserbski

Sorbian:

Location: Germany - Lusatia

Users: 20 – 30 thousand

Lower Sorbian:

Location: Niederlausitz -
Lower Lusatia (Dolna
Luzica), Cottbus (Chósebuz)
main town

Population: around 7
thousand

Upper Sorbian:

Location: Upper Saxony
state, Bautzen (Budysin),
and Kamenz

Population: around 18
thousand

Grammar

- Dual for nouns, pronouns, adjectives and verbs.

Hand - Ruka (one) - Ruce
(two) - Ruki (more than two)

- Upper Sorbian - seven cases
- Lower Sorbian - six cases (no Vocativus)

Case	Upper Sorb.	Lower Sorb.
Nom.	žona	žeńska
Gen.	žony	žeńske
Dat.	žonje	žeńskej
Acc.	žonu	žeńsku
Instr.	ze žonu	ze žeńskej
Loc.	wo žonje	wó žeńskej
Voc.	žono	

Sounds in comparison to Polish

Polish sounds ć and dź in
Lower Sorbian change to ś
and ź.

To be - Być - Biś
Children - Dzieci - Žisi

Group of polish sounds tr and
pr change into tš, pś and pš.

Right - Prawy – Pšawy,
Scary - Straszny – Tšašny

Pronunciation

Sorbian

1. č
2. dž
3. ě
4. h
5. ch
6. ł
7. ó
8. ř
9. š
10. w
11. ž

Polish

1. cz
2. soft version of dz
3. beetwen polish e and i
4. mute before l and in the end of a word (bahńity)
5. kh
6. mute in the end of the word (niósł)
7. beetwen polish o and u
8. rz (křidło)
9. sz
10. before a consonant is mute (wzdać co - wyrzec się), otherwise we read it as u (Serbow)
11. z

Status

Sorbian languages are recognized by the German government. They have a minority language status.

In the home areas of the Sorbs, both languages are officially equal to German. Bilingual signs can be found all over the Sorbian region.

Große Kreisstadt

Bautzen

Wulke wokrjesne město

Budyšin

Sorbian in schools

The presence of Sorbian in education is governed by the Schools Act for the Free State of Saxony of 3 July 1991 and by the First Schools Reform Act for the *Land* of Brandenburg. Both Acts legislate in a similar fashion in respect of the Sorbian schools in the territory and cover the following areas: definition of Sorbian as mother tongue, second language and foreign language, competitions to promote the Sorbian language, Sorbian schools, the German language in Sorbian schools, the Sorbian language in Sorbian schools, and Sorbian language tuition in other schools.

As in primary education, Sorbian is the main language in the sorbian schools at this level of education, but is an optional subject only in a few not sorbian schools in secondary education.

Sorbian is also the main language at the *Serbska fachowa szkula* (Sorbian College of Social Education) in Bautzen. Otherwise, Sorbian is recognised as an optional language only in a few technical colleges and vocational training institutions.

Sorbian in government institutions

At Federal level, Sorbian is used in dealings with Sorbs who hold office in central bodies such as the *Bundestag* (Lower House). At *Land* level, Sorbian is used in dealings with individuals and institutions who are responsible for Sorbian affairs or are themselves Sorbs . The guaranteed use of Sorbian in the *Land* authorities is regulated by Section of the Provisional Administrative Procedures Act for the Free State of Saxony of 21 January 1993 and Section of the Local Authority Regulations for the Free State of Saxony of 21 April 1993.

Sorbian is not used with central authorities at Federal level. At regional and local level, the use of Sorbian depends very much on the proportion of Sorbian speakers in the relevant administrations. It is quite possible for Sorbian to be used at public meetings or in official announcements.

Sorbian in mass media

Article 35 of the Unification Treaty permits the use of Sorbian in the mass media. This use is officially supported at *Land* level (Articles 25 and 26 of the Constitution of the *Land* of Brandenburg and Article 6 of the Constitution of the Free State of Saxony).

There is a lot of media materials published in Sorbian.

The daily paper *Serbske Nowiny* is published entirely in Upper Sorbian, while the weekly *Nowy Casnik* is published half in German and half in Lower Sorbian. The two newspapers have a combined circulation of 8 000 copies. Since 1989 the number of subscribers has declined steadily.

The journal *Letopis*, published by the Sorbian Institute, appears twice a year. It contains articles, mainly in Sorbian, on Sorbian language, history and culture.

Studio Bautzen (*Serbski rozhłós*) in Central German Radio's broadcasting centre in Dresden broadcasts from Monday to Friday (05.00 to 08.00), on Saturdays (06.00 to 09.00) and on Sundays (from 11.00 to 12.30) in Upper Sorbian to 30 000 listeners.

The past 10 years have seen an increase in both transmission time and numbers of listeners

East German Radio Brandenburg (ORB) broadcasts the magazine *tuzyca* (Sorbian from Lusatia) in Lower Sorbian on regional television.

The Parts of Wikipedia are also translated to Upper and Lower Sorbian.

Agrarna rozprawa węgla ciężkiego z klimowej změny

Položenje so dale a bóle přiwótři

Drzejdzianka (Budyšin) (S/NiE). Na nowojewrowachodźe Nakładyje zmóža daće a wjetše zarěz a klónowej zmasła. Toke wuchadźiz a aparatnje rozprawy a lita 2012, kontrol bu skakali zmasła na wuchadźiz a kompozicijonow Frank Kopier (CDU) zmasła tydźin w Drzejdziankach produkcja. Produkcijski ratarskich wuchadźizow bu-

W trzech ostatnich miesiącach 2006, od stycznia, wst. agrowacje nasiono-rolagowanie w Lipsku a szkodliwce wje-
drowce szkodliwce, nasiono-rolagowanie

[illegible]

Regionalne izdatke je na voljo vseh vrstnih razredov ruskih vladnih uradnikov, vključno s predsednikom države.

wspowiadają najlżejszym kapciem, kaptuś aforduje wygodę, zwrócić produktu postawia. Taki ogólny obraz, że nie ekologiczne metody w regionie przetrwały. Istnieje też możliwość dyskusji w 2010 roku: 21 na wiosnę, je jechał w 2012 roku 25, a na wiosnę 2013 roku 33,7 hektarów polow.

Zupełnie płaśnie w naturalnych warunkach egzystuje filiz, selestyn i pikne miedzy. Na wschodzie wznosi się szczyt wzniesienia dokoła na północ. Przez wschodnie paki je też odchyłanie sterczy na zachodzie. Na południu wznosi się szczyt.

Zaključný koncert 11. Smochčunského chórového týždňa

„Klētu so zaso nawróćimy!“

Samueliery (C/S/S/N). K. zakażeni są 11. Zmieszkańcami obywatelstwa a latami mieszkał w tym kraju. Wzrost nie osiągnął sześćdziesięciu w cyrkulacji Donnie biskupa. Właściwość koncertu na dwunastu godzinach. Należy 70 apokryfów węgierski cyrkulacji. Należy 70 apokryfów węgierski cyrkulacji. Należy 70 apokryfów węgierski cyrkulacji.

Chyba nie spotkamy nigdy w historii naszego państwa Władysława Potulaka, który by nie miał jako politykii wybitnych wad. Z jego bractwami i wyznacznymi w nim postrzeżeniami z wybitnie też w jego wyobrażeniu i kompromisach pozostał. Tak 2000 wów przypadek, że w sprawie wyznaczania dyktando byłoby wybitnie kompromisowe z doświadczeniem 16. stycznia do wyrażenia. Należy jednakże pamiętać, że

[illegible][illegible]

Serbska Lěwica
z namjetom za zjězd

[illegible]

Zachłani narazem je wchodzącymże
zjadła Białostoczkę wokrępnosną zjadła
z kłosem sierpniem, po kłosemż grom
krajemże przedchodzący strony Litwica
poruści, przedchodzie pól walcach krajemże
przedchodzący serbskopolskich obchodzie
krajemże w zapadającym serbicie wstawa-
ją. Hłoty narazem je krajemże białost-
oczkę Litwica przedchodzący. Tępo jak
wstawać krajemże. Hłoty narazem je
przedchodzący krajemże Litwica przedchodzący
z krajemże przedchodzący Aniole Poika w żółty
pionemże, znowa Litwica Litwica nasto-
paje wstawać serbskopolskich obchodzie
różnic narazem je krajemże przedchodzący.

Spiega come sono strutturate Liberty Lines e come sono organizzate le loro attività. Per favore, descrivete le loro attività e le loro strutture. Per favore, descrivete le loro attività e le loro strutture. Per favore, descrivete le loro attività e le loro strutture.

Na zbiranju suvremenih i starijih knjiga za uvećavanje biblioteke. Potrebna su sredstva, ali i ljudi. To znači poslaću Srpsku Litvaku uveličavajući svoj vlastiti knjižničarski posao, ali i na uvećanje.

Był to defraudator NN Bawarliki Dywida a był to zastępczy defraudator Alfa Właz (zastępował) stał przeto wierzniatą europejskich myśli ze spiskowców a publicystów „Ehwa miedziela Lewia Tolstoj”. Europejski zwyczaj na wzajemność wzajemność jest substa na 35, ewangelizacja wroblek wroblek w Miedzielijska. Pocz. NN20

Phone: 507/794-0331

35. swjedzenj serbskeje poezije

Dyrlich a Wićaz wuznamjenjenaj

[illegible]

bi na wszelkie zapewnienie ZSW pod-
holnym niejako „Początek zwanym z ob-
luzowania” pisał, że by było 17 wstę-
pów w swoim rękopiśmie. Chociażby
dawał Skrajną barwę Litę.

[illegible]

Alfiza splendens koncertu: 11. Simfonijskias chorasas (tyliuonja biltij) su Spauldancer Dikoras Salvador a jele dionoska Andrius Sanchez (vaidge). Fotu: C. Schumann

Sorbian literature

The first book published in sorbian (that we know of) was the Bible.

First translated in 1549 by M. Jakubica and printed in 1572.
it was translated to now extinct dialect of Lower Sorbian.

The oldest know copy of the Bible in Upper Sorbian is dated back to 1706 and was translated by pastor Michal Frencl.

not
Davita Richtaria,
Enihow Kupza saložena,
čisčezana w Budeschini.
1728.

Budisin,
Auf Verlag und Kosten
David Richters, Buchhändlers.
1728.

HC. 9678

BIBLIA,

So je,
Dyke

Szwiatekismo

Stareho a Noweho Zakona,
predy do njemškeje,

wot

D. Mertena Luthera,

njetko pač

do horneje Łužiskeje kerskeje recze
se wschitkej šwjernoscy a prozu

wot

Njekotrych Evangeliskich Prjedarjow
pšchłožena.

wot

Davida Richtarja,

knihow kupza saložena,
čisčezana w Budeschini.

1728.

234 P 28
PP9

BIBLIA,

Das ist,
Die ganze

Heilige Schrift

Alten und Neuen Testaments,
vormahls in die Deutsche,
von

D. Martin Luthera,

Jezo aber

in die Ober-Łausitzische Wendische Sprache
mit aller Treu und Fleiße

von

Einigen Evangelischen Predigern
übersetet.

Budiszin,

Auf Verlag und Kosten
David Richters, Buchhändlers.
1728.

Lord's Prayer

Upper Sorbian:

Wótče naš, kiž sy w njebjesach.

Swjeć so Twoje mjeno.

Přińdź Twoje kralestwo.

Stań so Twoja wola, kaž na njebju, tak na zemi.

Wšědny chléb naš daj nam džens.

Wodaj nam naše winy, jako my tež wodawamy svojim winikam.

A njewjedź nas do spytowanja, ale wumóž nas wot złeho.

Amen.

Lower Sorbian:

Wošć naš, ken' sy na njebju,

huswěšone buži twojo mě.

Twojo kraljestwo pśiži.

Twoja wola se stani, ako na njebju tak tel' na semi.

Naš wšedny klěb daj nam žěnsa.

A wodaj nam naše winy, ako my wodawamy našym winikam.

A njewjež nas do spytowanja, ale humož nas wot toho złeho.

Amen

Why is it endangered?

- lots of Sorbians are moving away from sorbian regions to other parts of Germany. Their offspring are less and less using sorbian.
- use of german is more practical therefore sorbian as a second language is disappearing.
- the national identity is disappearing suppressed by the german identity

Is there any hope?

“A program of bilingual education has been introduced into many preschools and schools, open to non-Sorbs as well. Petitions are lodged and protests held to demand the enforcement of minority rights, as enshrined in the European Charter for Regional or Minority Languages and advocated by international minority-rights organizations – for example, to protest against the closing of Sorbian language schools due to a small number of attending students (in accordance with the same law that applies to the German majority), or against the disappearance of German-Sorbian road or street signs set up in bilingual areas. Holidays are celebrated festively by the Sorbs, preserving such traditions as the Catholic Sorbs’ horse processions at Easter, the decoration of Easter eggs, rooster chases, and home visits by the *džecetko* (symbolizing the baby Jesus). While the cultivation of traditional Sorbian customs has taken on folkloric traits, they have never ceased to have a symbolic national character for the Sorbs”

From a “An Endangered Language”,

by ELŻBIETA WROCLAWSKA, JADWIGA ZIENIUKOWA, Institute of Slavic Studies, Warsaw Polish Academy of Sciences

Sources(bibliography):

<http://www.uoc.edu/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Upper_Sorbian_language

<http://www.domowina.sorben.com/>

<http://www.endangeredlanguages.com/lang/4109>

<http://www.endangeredlanguages.com/lang/4109>

<http://www.dw.de/thirteen-languages-in-germany-are-struggling-to-survive-unesco-warns/a-14849471>

<http://www.serbske-nowiny.de/>

<http://www.macica.sorben.com/>

http://www.english.pan.pl/images/stories/pliki/publikacje/academia/2007/14/str._14-17_zieniuk.pdf

http://www.prolusatia.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=128:ostatni